

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9466,Prezes-IPN-wystapil-do-Wojewody-Mazowieckiego-o-przeniesienie-grobow-w-spolczesny.html>
26.04.2024, 19:20

Prezes IPN wystąpił do Wojewody Mazowieckiego o przeniesienie grobów współczesnych z Powązkowskiej Łączki - Warszawa, 3 sierpnia 2015

Wnioski Prezesa IPN Łukasza Kamińskiego o ekshumację i przeniesienie zwłok oraz nadanie decyzji administracyjnej rygору natychmiastowej wykonalności trafiły do Wojewody Mazowieckiego Jacka Kozłowskiego 3 sierpnia 2015 roku. To łącznie 194 wnioski o ekshumacje i przeniesienie zwłok, które będą dotyczyć grobów 341 osób.

łączka_30 lipca.jpg

Podstawą prawną wniosków jest art. 15a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687, z późn. zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 maja 2015 roku o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Prezes IPN, zgodnie ze swoją wcześniejszą zapowiedzią, kieruje do Wojewody wnioski pierwszego dnia obowiązywania tej ustawy.

Chodzi o groby współczesne z kwater „Ł” i „Ł II” na warszawskim Cmentarzu Powązkowskim. Poczynając od 1982 roku na terenie obu tych kwater dokonywano nowych pochówków ponad uprzednio pogrzebanymi tam ofiarami terroru komunistycznego. Istnienie grobów współczesnych uniemożliwia dokończenie tam prac poszukiwawczych i archeologiczno-ekshumacyjnych. Prezes IPN, powołując się na uzasadnienie wspomnianej ustawy z dnia 15 maja 2015 podkreśla, że „przywracanie dzisiaj tożsamości ofiarom terroru komunistycznego jest obowiązkiem społeczeństwa i państwa”.

Informacje powzięte w trakcie uprzednich prac archeologiczno-poszukiwawczych i śledztwa

Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie wskazują na to, że pod grobami położonymi w kwaterach „Ł” i „Ł II” Cmentarza Powązkowskiego znajduje się miejsce spoczynku co najmniej 74 osób, w większości takich, które straciły życie wskutek walki z narzuconym Polsce systemem komunistycznym i wskutek jego represji w latach 1944-1956. Wśród osób tych najprawdopodobniej są m.in. prezes IV Komendy Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość płk Łukasz Ciepliński, gen. August Emil Fieldorf, zastępca Komendanta Głównego AK i Rotmistrz Witold Pilecki.

Na obszarze kwater „Ł” i „Ł II” oraz rozdzielającego je chodnika funkcjonariusze b. Więzienia Karno-Śledczego Warszawa I przy ul. Rakowieckiej 37 w Warszawie dokonywali skrytych pochówków osób, na których wykonano wyroki śmierci lub które zmarły w więzieniu. W ramach przeprowadzonych w latach 2012-2013 na łączce prac archeologiczno-poszukiwawczych odślonięto i ekshumowano szkielety oraz odrębnie pogrupowane szczątki ludzkie należące do 202 osób. Do tej pory na podstawie specjalistycznych badań DNA zidentyfikowano i podano do publicznej wiadomości nazwiska w sumie 40 osób. Są wśród nich m.in. Hieronim Dekutowski, ps. Zapora, Bolesław Kontrym, ps. Żmudzin i Zygmunt Szendzielarz ps. Łupaszka.

Z ustaleń śledztwa IPN wynika, że na terenie łączki w latach 1948-1955 pochowano łącznie nie mniej niż 276 osób. W późniejszym czasie przemieszczono tam ziemię i gruz podwyższając poziom tej części cmentarza. Jak wykazało śledztwo, podczas kopania i murowania „nowych” grobów, nie usuwano na zewnątrz ujawnianych szczątków ludzkich (bezsownie pochodzących z lat 1944-1955), a tylko przemieszczano je głębiej lub w bezpośrednie sąsiedztwo „nowych grobów”. Dlatego szczątki ofiar terroru komunistycznego – co najmniej 74 osób – nadal znajdują się pod dzisiejszymi, widocznymi nagrobkami oraz w ich sąsiedztwie. „Bez przeprowadzenia ekshumacji zwłok i szczątków osób z grobów współczesnych nie da się kontynuować dalszych prac poszukiwawczo-archeologicznych, połączonych z ekshumacją, a następnie identyfikacją ofiar” – argumentuje prezes IPN.

Przypomina on również, że trwa już I etap budowy Panteonu – Mauzoleum ofiar komunizmu na łączce. Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, która realizuje tę inwestycję, zapowiada, że po dokonaniu ekshumacji wszystkich zwłok i szczątków osób – ofiar totalitaryzmu komunistycznego z lat 1948—1955 nastąpi II etap budowy Panteonu. Docelowo upamiętnienie to ma być zlokalizowane na całym obszarze kwatery „Ł” Cmentarza Powązkowskiego, a w dalszej przyszłości obejmie też obszar kwatery „Ł II”.

Z mocy prawa Prezes IPN jest stroną postępowania w sprawie ekshumacji i przeniesienia grobów współczesnych. IPN wnosi do Wojewody o nadanie decyzjom administracyjnym o ekshumacji rygoru natychmiastowej wykonalności – z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony, łączący się z interesem społecznym: konieczność realizacji zadań ustawowych przez IPN, a także możliwość efektywnego prowadzenia wspomnianego śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.